

Justitiedepartementet
Enheten för migrations- och asylnpolitik

Stockholm
2018-05-04

Ert dnr
Ju2018/01460/EMA

Vårt dnr
2018/040

Departementspromemorian Konsekvenser för arbetsgivare vid återkallelse av uppehållstillstånd för arbete, Ds 2018:7

Näringslivets Regelnämnd NNR har tagit del av det aktuella förslaget och önskar lämna följande synpunkter.

NNR finner att förslaget om en ny lag med ersättningsskyldighet för arbetsgivare vid återkallelse av arbetstillstånd är rättsosäkert då det utgår från ett regelverk som upplevs vara oerhört komplext och svåröverskådligt av företagen och tolkningen av regelverket av Migrationsverket är oklar.

NNR har i tidigare remissvar över Departementspromemorian Mindre eller obetydliga fel gällande villkoren för arbetstillstånd uppmärksammat om att de flesta av de avvikelser som föranlett återkallelse av arbetstillstånd av Migrationsverket, enligt uppgift¹, inte har handlat om utnyttjande av arbetskraftsinvandrare utan varit av bagatellartad karaktär och oavsiktliga.² Att grunda det skadeståndskrav som det föreslagna ersättningskravet i praktiken innebär på en bestämmelse (6 kap.2§ första stycket utlänningslagen) som utgår från att företagen har fullständig kunskap om samtliga svenska kollektivavtal eller praxis inom yrket eller branschen anser NNR därför vara olämpligt och rättsosäkert. Detta då företagen rimligen inte kan förväntas ha full insikt i avtalen då dessa inte är offentliga handlingar, ofta är mycket detaljerade och dessutom väldigt många till antalet (ca 700). Till detta kommer att det är oklart hur Migrationsverket tolkar dessa och vilka avvikelser som kan föranleda återkallelse av arbetstillstånd.

NNR finner inte att utredningen har visat på att något behov verkligen föreligger av det ingripande ersättningskrav som föreslås. Utredningen konstaterar också självt (s.33) att ”Det har inte inom ramen för detta uppdrag kunnat klarläggas i vilken utsträckning reglerna om arbetskraftsinvandring missbrukas och arbetskraftsinvandrare utnyttjas.” Den bild som presenteras i promemorian anser NNR vidare är begränsad och ger en felaktig bild om att företagare avsiktligt utnyttjar arbetskraftsinvandrare. Analys och hänsyn har exempelvis inte tagits till andra studier som visar på en annan bild av arbetskraftsinvandrarens situation i Sverige³ och att avslag på förlängning av arbetstillstånd ofta handlar om bagatellartade fel och misstag.⁴

NNR ställer sig mycket kritiskt till och finner det anmärkningsvärt att förslag lämnas om kränkingsersättning utan att tillstymmelse till konsekvensanalys gjorts som visar på vilka ekonomiska effekter en regel om kränkingsersättning skulle kunna få för företagen, inte minst de mindre. Detta särskilt då situationen är sådan att många företag befinner sig i en situation med brist på

¹ Arbetskraftsinvandrarens rättslöshet i Sverige, Rapport av Centrum för rättvisa 2016

² <http://nnr.se/wp-content/uploads/Villkoren-f%C3%B6r-arbetstillst%C3%A5nd.pdf>

³ Värdet av internationell kompetens - Arbetskraftsinvandringens bidrag till produktion och välfärd, DAMVAD (rapport på uppdrag av Svenskt Näringsliv), augusti 2016.

⁴ Arbetskraftsinvandrarens rättslöshet i Sverige, Centrum för rättvisa 2016

personal med rätt kompetens och upplever stora svårigheter att rekrytera den personal företaget behöver.

Det anges i promemorian (s.13) att ”Utgångspunkten för utredarens överväganden bör vara att stärka arbetsgivarens incitament att självmant avhjälpa eventuella brister innan en ansökan om förlängt arbetsstillstånd lämnas till Migrationsverket samtidigt som systemet i dess helhet ska säkerställa att arbetsgivare som har viljan att följa regelverket fortsatt ska ha goda möjligheter att anställa utländsk arbetskraft.” Vidare att ”En åtgärd får inte vara sådan att arbetsgivare som har ett verkligt behov av att rekrytera en utländsk arbetskraft väljer att avstå från att rekrytera och utveckla verksamheten på grund av rädsla för sanktioner.”(s.35)

Enligt NNR är risken stor att förslaget får helt motsatta effekter och istället leder till att företag, särskilt de mindre, avstår från att rekrytera utomeuropeisk arbetskraft pga risken för sanktioner vilket får effekter på såväl företagets möjligheter till utveckling och överlevnad. Arbetskraftsinvandring bidrar enligt DAMVADs studie⁵ årligen till svensk produktion med ca 10,4 miljarder kronor och med ca 4,2 miljarder kronor i skatteintäkter. Konsekvenserna av förslaget riskerar därmed att få samhällsekonomiska effekter som det borde ha varit angeläget att analysera i promemorian.

En grundläggande del i arbetet med god och effektiv regelgivning är att analysera och överväga olika alternativa lösningar för det man vill uppnå. NNR finner att det är en stor brist att förslag lämnas i promemorian utan att alternativa lösningar har analyserats och övervägts. Exempel på andra åtgärder som skulle kunna ha analyserats är om kravet i 6 kap 2 a § utlänningslagen om att arbetstillståndet under de två första åren måste vara knutet till en viss arbetsgivare och avse ett visst slag av arbete skulle kunna ändras och om en servicefunktion till företag skulle kunna inrättas för att hjälpa företagen.

Avslutningsvis vill NNR framföra att avsaknaden av en konsekvensanalys innebär att varken det som anges kring uppdraget och dess genomförande om att ”utredaren ska belysa konsekvenserna av de förslag som lämnas” eller den skyldighet att utföra konsekvensutredning enligt 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning som följer av de riktlinjer som finns för arbetet med konsekvensutredningar i Regeringskansliet⁶ är uppfyllda. Beslutsfattare saknar med detta också underlag för att kunna bedöma om förslaget är det mest kostnadseffektiva med hänsyn till det man vill uppnå.

NNR finner att de förslag som lämnas i promemorian med anledning av ovanstående brister inte kan ligga till grund för lagstiftning.

Näringslivets Regelnämnd NNR

Christina Fors

⁵ Värdet av internationell kompetens - Arbetskraftsinvandringens bidrag till produktion och välfärd, DAMVAD (rapport på uppdrag av Svenskt Näringsliv), augusti 2016.

⁶ Riktlinjer för arbetet med konsekvensutredningar i Regeringskansliet, 2008